

(पालि तिपिटक साहित्यामधील अतिशय महत्वाचा पालि ग्रंथ म्हणजे 'थेरगाथा' होय. थेरगाथा हा ग्रंथ सुत्तपिटकाच्या खुद्दकनिकाया मधील आहे. यात तथागत बुद्धाच्या काळातील थेर अर्थात भिक्खुंचे जीवनानुभव संग्रहीत आहेत. अर्थात थेरगाथा म्हणजे तथागत बुद्धाच्या काळातील भिक्खुंचे एक प्रकारे स्वकथन म्हणता येईल. हा ग्रंथ जागतीक साहित्यामध्ये सुद्धा अतिशय महत्वाचा मानला जातो. थेरगाथेमधील जवळ जवळ सर्वच थेर हे अर्हत होते अशी बौद्ध मान्यता आहे. सीलवत्थेरगाथे-मध्ये सीलवभिक्खूंचे जीवनानुभव आलेले आहेत. यात शीलाचे महत्व प्रतिपादन करण्यात आलेले आहे.)

सीलमेविध सिक्खेथ, अस्मिं लोके सुसिक्खितं ।
सीलं हि सब्बसम्पर्ति, उपनायति सेवितं ॥

सीलं रक्खेय्य मेधावी, पत्थयानो तयो सुखे ।
पससं वित्तिलाभ च, पेच्च सग्गे पमोदनं ॥

सीलवा हि बहूमिते, सञ्चमेनाधिगच्छति ।
दुस्सीला पन मित्तेहि, धसते पापं आचारं ॥

अवण्णं च अकित्तिंच, दुस्सीलो लभते नरो ।
वण्णं कित्तिं पससं च, सदा लभति सीलवा ॥

आदि सीलं पतिद्वाच, कल्याणानं च मातुकं ।
पमुखं सब्बधम्मानं, तस्सा सीलं विसोधये ॥

वेलां च संवरं सीलं, चित्तस्स अभिहासनं ।
तित्थं च सब्बबुद्धानं, तस्मा सीलं विसोधये ॥

(थेरगाथापालि, द्वारसकनिपातो, पालि प्रकाशन मंडळ, बिहार सरकार)

शब्दार्थ / सद्दृश्य

सिक्खेथ – शिकलेला.

उपनायति (क्रि.) – जवळ करतो, भेट घडवून आणतो.

सीलं (नपु.) – शील, सदाचरण.

मेधावी (वि.) – प्रज्ञावान, बुद्धिमान.

वित्ति लाभ (स्त्री.) – प्रीति लाभ.

पमोद (पु.) – आनंद, हर्ष.

पापं (वि.) – वाईट.

पससं (नपु.) – प्रशंसा, स्तुती.

पतिद्वा (स्त्री.) – प्रतिष्ठित, स्थापित.

विसोधये – शुद्ध करणे.

सुसिक्खितं (कृ.) – सुशिक्षित.

सेवित (कृ.) – सेवा करता, सोबत करता, अभ्यास करता.

रक्खेय्य – रक्षण्यायोग्य.

पत्थयान (वि.) – इच्छिता, कामना करता.

पेच्च (अ.) – मरणोत्तर, मृत्युनंतर.

बहूमिते (पु.) – अनेक मित्र.

कित्ति (स्त्री.) – कीर्ती, प्रसिद्धी.

लभति – प्राप्त होतो.

कल्याणानं (वि.) – कल्याण.

वेला (स्त्री.) – वेळ, समय.

प्रश्न १ : सदाचरणाचे महत्त्व थोडक्यात लिहा.

प्रश्न २ : “सीलव”चे जीवन चरित्र लिहा.

प्रश्न ३ : रूपे ओळखा.

१) पापं.	२) मित्तेहि.
३) नरो.	४) बुद्धानं.
५) चित्तस्स.	

